

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

BUSCANT VOTS

—Aquí, no: es á l' altra porta, germanet.

CRONICA

QUE D. Guillém Boladeres estava embrassat es cosa que 's veyá al primer cop d' ull. Varen notárseli els primers símptomas cap á las darreries del estiu, tan bon punt retorná de las sevas possessions del Baix Urgell. Estava neguitós y malhumorat: li dolfa qu' en Marial desempenyés el càrrech fent millor feyna qu' ell, y per altra part li racava tornarli á pendre, creantse un sens fi de compromisos.

Perque exercir d' arcalde de R. O en una ciutat republicana y ab vista á unas eleccions municipals, es cosa que obliga á gratar-se, recargolarse y allisar-se durant moltes horas las patillas, quan n' usa qui, com D. Guillém, se troba en un cas tan climatèrich. Aixís, donchs, aquesta inquietut, aquest neguit, si-gué la primera manifestació del embrás, ó com si diguessim, del estat interessant en que 's trobava l' arcalde del rey.

El conflicte de las sevas vacilacions se va resoldre al fi per obra y estímul de la vanitat mortificada. Se presentá á Barcelona de repent, empunyá de nou l' anyorada vara, trayentla de las mans del seu substitut, que tants mals ratos li havia donat ab las sevas resoltas iniciativas... y aquí empezó D. Guillermo á padeecer, perque en aquest punt van iniciar-se novas manifestacions confirmativas del embrás: un fort mareig, uns terribles rodaments de cap y fins alguns ascos.

—Pero, home—li deya 'l Sr. González Rothwos, tocólech de cámara, que tenia per ordre del govern

l' encárrech de assistirlo:—calmis y sosseguis, que aixó no será res. Tots els arcaldes de R. O ho passen, y no obstant procuran á tota costa ferse dignes de la confiança y estimació dels governs, que 'ls han dispensat l' honor de posarlos en aquest embrás.

Y li aconsellava que per tots els medis secundés las iniciativas dels qu' estavan empenyats en arrancar una majoria de regidors monárquichs de un cos electoral eminentment republicá.

D. Guillém de moment semblava reconfortarse, procurava fer forsas de flaqueza; pero á lo millor, considerant lo crítich de la seva situació, deya suspirant:—«Pero ¿y qué dirán de mí quan se sápigá?» y tot seguit li venia un cubrimient de cor, posava els ulls en blanch y li agafava una basca, cayentli, naturalment, la vara dels dits.

Dos, tres, quatre, no sé quantas vegadas, se digué y assegurá per Barcelona, que l' havia dimitida la ditxosa vara.

—Que 'l ministre, si la vol, la prengui—deya al final de cada crisis de aquestas.—Jo m' alegraré moltíssim de que guanyin els meus; pero sápigá tothom que no estich disposat, pera conseguirho, á cometre la més mínima ilegalitat.

Tot d' una, aquell estat alarman, va calmarse... Ja no més defalliments, ja no més desmayes. El senyor García Alix va dirigirli una caixa de bolados, y com á Boladeres qu' es, ne volen més de salivera? ¡Y qué bé 's trobava ab aquell requisit del seu superior gerárquich! Es lo que 'ls hi passa á totes las parteras, quan s' aproxima l' hora del deslliurament. A D. Guillém fins li semblava que no n' estava d' embrassat, que no n' havia estat may.

En aquestas, els seus companys de Cònsistori,

CASSADORS

—¿Aquí pensas que vindrá á buscarte 'l llop?
—Al contrari; precisament m' hi estich perque penso que aquí no vindrá á buscarm'hi.

—¡Aquests arrastrats gossos acabarán per arrastrarme!...

CASSADORS

—La cassa d' avuy! Tres granotas, un dragó y cinch papallonas.

—¡Eh, quina idea! Per' enganyar á la cassa hi disfressat al gos de conill.

—Al número 1 hi tinch la petaca, al 2 la pipa, al 3 els mistos, al 4 els pistons... y aixís successivament. Per xó 'm diuhen en *Butxacas*.

—Ab aquest ventall á la quía las herbas no 'm tapan el gosset.

Un gos cassador, cassat.

—¿Aixó de la galta? Es un coixí de cotó fluix: aixís no 'm sento de la reculada de l' escopeta.

—Avuy sí que menjo conill! A pesar de ser curt de vista, veig allá baix unas orelles, que ya ya...

veyentlo tan reheixit li varen prescriure un viatjet de recreo á Zaragoza. Aixó sí, ab certas limitacions. L' enviaren á la sempre heroica capital aragonesa, á xalarse ab els obsequis que li prodigués com á representant de Barcelona, la corporació municipal zaragossana. ¡Y res més! ¿Ho té entés, senyor Boladeres?.. ¡Cuidado á propassarse!

Sembla que aqueeta limitació va produhirli un gran disgust, y en la situació en que 's trobava, qualsevol contrarietat pot contribuir y contribuheix moltes vegadas á precipitar els aconteixements.

Y en efecte, la vigília mateixa de la marxa, don Guillelm va tancar-se en un gabinet reservat de la Casa Gran, y allí sense més companyia que la de contadas personas, va sortir de cuidado, va deslliurar, va parir...

—¿Noy ó noya?—preguntavan els primers que tingueren noticia del succés.

—Fins demà, quan sigui camí de Zaragoza, no se sabrà —va respondre qui tenia l'encàrrec de mantenir en secret el fruit del embràs del alcalde de Real ordre.

Y en efecte, l'endemà quan ja havia arribat al terme del seu viatge de recreo, quan ja devia ferli mal l'espina a forsa de reverències, se va saber, se va esbombar per Barcelona, que D. Guillém havia parit de un raig, una llograda de 78 arcaldes de barri.

Figúrinse si n'havia de sentirse de aliviat, després de haverse tret aquests 78 arcaldes de barri que portava dintre del cos!

Be podían haverlo presentat al rey com uu fenomen més extraordinari que l'aragonés Domingo Torres, el dels 170 kilos de pes. ¿Qué te que veure aquesta bola de greix ab un arcald de qu' en un sol part ha posat al mon sis dotzenas y mitja de criaturas?... ¡Y tant fresch, com si res! Apenas expelit l'últim crito, pren l'equipatge, agafa l'express, y cap á Zaragoza faltan arcaldes. Ni la més petita sombra de calentura puerperal, ni la més mínima punxada de remordiment.

Part més felis no es possible imaginarlo. Va dir el Sr. Puig y Cadafalch que dels arcaldes de barri parits n'hi ha un de mort. En cambi 'ls altres son ben vius, potser massa vius y tot.

El seu ilustre progenitor per tals els te. Aixís ell mantindrà la paraula textual que va donar: ell no cometrà cap ilegalitat en tot cas els qui s'encarregarán de perpetrarlas serán las sevas criaturas. Per aixó precisament las ha posadas al mon.

¡Quín honor més gran per las classes conservadoras, tan amants de l'ordre, de la pau, de la rectitut, de la imparcialitat y sobre tot de la decencia

política! Cert que ningú posará en dupte las facultats que competeixen als arcaldes de delegar la seva autoritat en las personas de la seva confiança; pero perque aquesta delegació siga respectada deu ferse decorosament y ab bons fins, y may de l'impúdica manera ab que s'ha efectuat ara y ab el propòsit manifest de falsejar unas eleccions, sense reparar en produhir un dia de dol á Barcelona.

Aixís mentres el Sr. Boladeres se trobava á Zaragoza fent reverències y rebent obsequis, ab l'esperansa secreta tal volta de obtenir un títol nobiliari que be podria ser el de *Marqués de la Fecundidad Estupenda*, una representació dels electors del districte séptim, se personava en l'Arcaldia, manifestant el disgust ab que havían vist el nomenament dels nous arcaldes, la substitució de personas honradas per una colla de pillets (paraulas textuales) y la seva resolució formal de oposarse per tots els medis á las tropelias que tal vegada 's proposan cometre en las próximas eleccions municipales.

Aixís parlan els ciutadans dignes, sense pels á la llengua, que no 's necessita fer embuts, quan en defensa de la justicia y de la legalitat s'exposan els agravis del poble barceloní y 's manifesta la ferma resolució de no consentir extralimitacions de cap mena.

Es més sensat el poble gelós de sos drets que fa aquestas advertencias y 's prepara á defensar la legalitat electoral, fins á costa de la sanch de las sevas venas, que no 'ls arcaldes de R. O. que ab sa conducta desatentada despertan els fundats rezels y provocan las justas iras populares.

Que D. Guillém reflexioni, y si ja no es á temps de retrocedir, qu'enfreni. A Barcelona, el cos electoral s'ha desvetllat, estima 'ls seus drets ab gelosía, te plena conciencia de la seva forsa y está re-

EL VIATJE DE 'N BOLADERES

L' anada.

solt á no consentir gatuperis, escándols, burlas ni ofensas de ningú.

Y creguim á mí: miris al mirall, imaginant quin efecte li farían á sí mateix aquelles hermosas patillas que lluentas de cosmétich avuy son l'ornament de la seva burgesa fesomia, si el día de las eleccions se li esquitxessin de sanch, derramada ja per alguna de las sevas criaturas, ja per qualsevol dels ciutadans de Barcelona.

P. DEL O

NOVA BROTADA

Quánts son els nous regidors qu' en las eleccions próximas han de ser elegits, no ho sé; pero de que al menos hi ha á Barcelona dos ó tres mil honorables ciutadans que aspiran á serne, n' estich segur.

¿A qué 's deu aquesta espléndida brotada de caps, més ó menos de casa, que ab tan noble desinterés, se brindan á sacrificarse en aras de la felicitat del poble?

Ignoro si es que la talla dels concejals ha baixat ó que la dels barcelonins ha crescut: lo cert es que apenas se 'n troba un que no 's cregui ab prou mérits y aptituts per ocupar un dels cinquanta sillons del Consistori.

A l'escala de casa, sense anar més lluny, fora jo que, mal m' está 'l dirho, no 'm considero bó per res, crech que tots els vehins tenen intenció de presentarse.

El porter, potser per la seva major proximitat á la vía pública, es el més entusiasmat y 'l que ab més fe canta el seu probable triunfo.

Aquest día m' ho deya, ab un accent de sinceritat que á un el deixava casi convensut.

—Sí, senyor: modestia apart, la meva

À LA TERRA DE LA JOTA

La tornada.

elecció produhiria á Barcelona un gran efecte. Aixís el poble veuria que no tot son principals y primers pisos y que al fi ha arribat el moment de donar intervenció en la cosa pública á las classes proletarias.

—Pero —vaig atrevirme á observarli— si vosté sortia elegit, ocupat tot el día ab las cosas de la Casa gran, ¿cóm aniria la porteria?

—¡Cóm havia d' anar! Lo mateix que ara. —

La veritat es que l' home té rahó, perque com que ara may es al puesto, no es de témer que si fos concejal notessim, baix aquest punt de vista, un gran cambi.

Afiliat á un bando ben diferent del del porter, el vehí del principal assegura que si desitja ser regidor es únicament per veure si arregla aixó.

—¿Aixó? ¿Qu' es aixó?— li pregunto jo quan me 'n parla.

—La qüestió de la deuda municipal. Es una mala vergonya que ab tants anys de remenar l' assumpto, no s' haji pogut arribar encare á la unificació. Jo tinch un plan, que un banquer portugués, conegut meu, va explicar-me, en virtut del qual la ciutat faria un negoci magnífich. —

Y si la ciutat no 'l feya, 'l faria ell, suposo jo; pero 'm guardo molt de dirli, perque ab els vehins no hi ha cap necessariat d' estarhi malament, sobre tot si vihen al principal y de l' un moment al altre poden convertirse en regidors.

Dels estadants dels altres pisos no 'n parlo, perque la historia seria massa llarga y en vigílias d' eleccions no convé perdre 'l temps: lo positiu es que l' un per fas, l' altre per nefas, aquest perque 'l partit li ordena, aquell perque 'l rector li ha aconsellat, tots han abandonat els seus habituals quefers y del dematí al vespre no s' ocupan de res més que de buscar vote, revisar llistas, escriure volants y estudiar la manera de fer decorosament alguna tupinadeta.

Lo curiós es que de tants candidats com se presentan, no n' hi ha cap que pensi en la derrota: tots vihen en la convicció de que forsosament han de triuñar.

Contant ja ab la seguretat de l' acta, á casa de la majoria dels pretendents no 's parla d' altra cosa que de lo que farán quan hajin pres possessió del espinós càrrech.

—Desseguida que tinguis mando —diu al seu marit la muller d' un que ja 's veu la venera á la butxaca,— demana un parell de municipals.

—¿Un parell nada menos?

—¡Tú dirás!... Un perque s' estigui *perenne* á baix á l' escala y un altre per fer las mecánicas aquí al pis.

—Pero ¿qué dirá la gent?

—La gent que digui lo que vulgui. Quan s' es concejal, no se 'n ha de fer cas de la maledicencia pública.—

Un altre candidat, pare de numerosa familia, no pot treure's de sobre á las sevas fillas, que contínuament están fentli encárrechs y peticions per l' endemá de la induptable victoria.

—Papá, ¿farás venir la banda municipal á tocar aquí al cantó de tant en tant?

—Ho miraré.

—Quan vingui una esquadra, ¿proposarás al consistori que dongui un ball de gala á la oficialitat al Saló de Cent?

—Potser sí.

—El día del Corpus, ¿ens portarás á veure la processó al balcó principal de Casa la Ciutat?

—Procuraré complaureus.—

Ab tot, á pesar de la aparent tranquilitat ab que 'ls pobres aspirants á concejals esperan el moment decisiu de la lluyta, si se 'ls presenta ocasió de conquistar un nou vot no la deixan pas escapar.

Jo, aquests días, no surto una vegada al carrer que no 'm veji atarat per deu ó dotze coneguts mes ó menos remots.

—Espero—'m diu un que va á la mateixa barberia que jo,—espero que no 'm negará 'l seu sufragi.

—¿Tan mateix se presenta?

—¡Per forsal... El cassino m' hi obliga...—

Dono quatre passos... Un altre pretendent.

—Escolti, conto ab el vot de vosté.

—Fa molt bé de contarhi.—

Tombo la cantonada... Un altre.

—El tinch apuntat á la llista dels votants meus. ¿Vindrà?

—¡Vaya!

A tothom dich que sí. He promés el vot á dos amichs del café, al sabater que 'm calsa, á un mitj parent de la meva dona, al adroguer del davant, á tres antonomistas, á cinch federals, á un que apenas el conech, á un altre que 'l conech massa... ¡qué sé jo á quanta gent!...

Y lo mes bonich es que no penso anar á votar á ningú.

¿Que aixó es burlarse dels senyors regidors y tenir molt poca paraula?

Ja ho sé; pero no faig mes que imitarlos á n'ells, que també prometen moltes cosas y no 'n cumplesen may cap.

A. MARCH

ULLS D' IMÁN

Hermosa meva,
la vida mía,
la de galdas com rosas d' Alexandria;
la de 'ls ulls negres
de suau claror
com llum d' un trist crepúscul en la tardor.

¿Tos ulls que tenen
má enamorada?
¡cóm atrauhen quan fixas una mirada!
d' acer deu ésser
mon cor amant.
¡quan tos ulls tant 'l atrauhen ab son imán!

Hermosa meva,
la vida amor,
¿no esmentas com tremola poruch mon cor?
es que 'l fascinas,

ma enamorada,
com la serp á l' aucella ab sa mirada.

EMILI COCA Y COLLADO

A CAL SASTRE

—Salut y parroquians.

—¿Digni?

—Avans que tot, una pregunta. ¿Vosté está ben segur de que l' hivern vindrá?

—Seguríssim! Fins ara, desde que faig de sastre, cap any ha deixat de comparéixer.

—Aixó no es una rahó. Moltes cosas passen ara que no havian passat may y en cambi deixan de passarne algunas que induptablement haurian de passar. Pero sobre aquest punt no insisteixo. ¿Vosté creu en la vinguda del hivern? Jo també. La fé aplana montanyas...

—Y fa fer vestits.

—Per xó justament vinch. Necessito un traje d' hivern que tingui las tres *e e e*.

—Las tres *b b b* voldrá dir.

—No senyor; las tres *e e e*: *económich*, *elegant* y *enemich*... de cobrar massa depressa.

—Molt será que no 'ns entenguém. ¿Vol veure mostrás?

—Sí, senyor: primer, de roba y després, d' afecte. Vull dir que ab lo del cobrar...

—¿Sab que parla d' aixó ab un tó que arriba á alarmarme?

—Al contrari, home! Els que han d' alarmarlo son els que remenan molts diners... ab la llengua, que prometen pagar desseguida y no pagan may. ¿Vol res més honrat y decent que venir aquí y dirli: Contí just y no passi massa aviat ab el compte?

—Potser sí que té rahó. Veji, miris el mostruari.

—¿Qué 's portará més aquest any? ¿Colors clars ó foscos?

—Segóns: per aixó hi ha que considerar el temperament y l' edat del individu.

—Y hasta el número d' amichs que tingui.

—¿El número?

—Sí, senyor. Per lo menos el ditxo ho diu: «Com més amichs, més clars.» ¿Es llana aixó?

—Jo per llana vaig comprarho.

—Lo qual no es una proba de que ho sigui, perque devegadas un va per llana... y surt esquilat. De tots modos, no 'm desagrada la mostra. ¿Quánt valdrá un traje complert?

—¿Vol que li digui l' últim?

—A no ser que prefereixi dirme 'l primer...

—Vint duros.

—Roba, hetxuras y posantho vosté tot...

—Naturalment.

—¿Y portantli jo 'ls botóns?

—Encare que 's portés els traus. Vint duros; ni un céntim menos.

—Francament, no 'm puch permetre semblant despilfarro... ¡Vint duros!...

—¿Quants pensava gastarne vosté?

—Deu, onze, á tot estirar dotze.

—Senyor meu, en trajes d' hivern aixó es imposible. Aquests preus no més se troban en vestits d' estiu.

—¿Quánt ne fa pagar d' un d' estiu vosté?

—Miri... ¿Veü aquesta roba? Sólida, bonica, consistent. Donchs, faig el vestit per set duros.

—¡Callil! Aixís ja está arreglat. Un d' hivern diu que 'n val...

—Vint.

—Y un d' estiu...

ELS TRES NÚMEROS MES NOTABLES DE LAS FESTAS DE ZARAGOSSA

La cogida del Fuentes.

L' arribada del un.

Yopart

Y l' arribada del altre.

—Set.

—Donchs ja veurá: en lloch d' un trajo d' hivern fássimen dos d' estiu. Set y set son catorze. Me 'ls posaré l' un sobre de l' altre... y encare guanyo sis duros.

MATÍAS BONAFÉ

REMEMBRANSA

A UNS CABELLS PLATEJATS... COM ELS MEUS

Suposo (no es pecat el suposar)
que tens unas galletas de carni;

ben feta, escultural, que parlas ff
y tens quinz' anys ó setze á tot tirar.

Suposa tú que jo soch per casar:
(el consonant m' obliga á dir fadrí);
guarnit de qualitats que fan pati'
y duenyo d' un tant fieso regular.

Lligats ja ab el gran nús, á la estació
pujém al tren que 'ns portará á ciutat
'hont no 'ns perseguirá la indiscreció
dels ulls de cap estúpit convidat.

¡Qu' es trist, oh veterana Concepció
que tot aixó que 't dich ja haji passat!...

J. COSTA POMÉS

LLIBRES

LA LITERATURA DEL DIA (1900 a 1903) por U. GONZÁLEZ SERRANO. — La Casa Henrich y C.^a inaugura ab aquesta obra una *Biblioteca de escritores contemporáneos*. A pocs escriptors ab mes acert podia confiar els honors de la primacia que al Sr. González Serrano, mestre reconegut en l' exercici de la crítica filosòfica i literaria, y que á una clarividencia analítica sorprenent reuneix las mes altas condicions d' escriptor y d' estilista.

La *Literatura del dia* ve á ser no un' obra de una sola pesa inspirada en un propòsit determinat, sino mes bé un aplech de treballs destacats y referents á distints assumptos (tessis literarias y crítiques de llibres y d' escriptors contemporanis) pero que á pesar de la diversitat dels temas, tenen de comú l' unitat de criteri, y deixan en l' atenció del lector una impressió de conjunt precisa y consistent.

No es, donchs, propiament un estudi complet de la *Literatura del dia*, sino una serie de cassos á la *Literatura del dia* referents, escullits entre 'ls autors y 'ls llibres mes importants, nacionals y extrangers, á part dels articles ó treballs de caràcter doctrinal que tenen també ab l' esperit y las tendencias de la literatura contemporánea una relació directa y immediata.

Entre 'ls autors que son objecte dels estudis del senyor González Serrano s' hi contan els espanyols Echeagaray, Galdós, Martínez Ruiz, Campoamor, Costa, Leopoldo Alas y Bobadilla, y 'ls francesos Víctor Hugo y Zola y entre 'ls estudis doctrinals s' hi destaquen els que portan els següents títols: *Carácter social del Arte, La Crítica y el crítico, La Literatura científica, Creación é imitación, Substantividad del Arte, Factores del Arte y El pasado y el porvenir en Literatura*.

El Sr. González Serrano fa gala en tots aquests treballs de la seva ilustració vasí-sima y de una inagotable riquesa de idees. Domina emperó en els seus judicis certa vaguetat filla tal volta del dupte que impera en els esperits dels nostres temps, y aixó fá que 'l seu llibre sigui en certa manera una revelació fidel del estat de la conciencia colectiva.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Obras completas de Eusebio Blasco. — Tomo I. — Primeros y últimos versos. — Poesías, Artículos y Enflogos inéditos. — Juicio de los mejores escritores. — Tot en aquest llibre 'ns parla del humorista escriptor, que ab tan garbo manejá la ploma: ens ne parlan els seus propis treballs, y las frases encomiásticas que al morir li dedicaren els seus colègas, amichs y admiradors de la seva personalitat. Hi ha molt del esperit de 'n Blasco y una hermosa corona de recordansas.

.. *La familia del Ajusticiado* — Novela contemporánea de Josefa Maria Farnés — La Sra. Farnés escriptora de tendencias humanitarias molt avansadas, morí fa cosa de dos anys, deixant algunas obras póstumas, una de las quals es la titulada *La familia del Ajusticiado*, digna pariona de las que publicá en vida y foren justament celebradas.

RATA SABIA

AB LA GUITARRA

Dos anys fá que soch promés ab la Carme, malvinatje; els regalos que m' ha admés ¡qué m' en costan de dinés! *Car-me* costa el prometatje.

Tens dos ulls com dos estrelles, un nasset bufó y diví y unas dents que... Deu m' en quart d' haver-te de mantení.

Alfons, si vas á banyarte no probis pas de nadar, puig podries ofegarte, y á la fi després trobarte com tú sabs *alfons* del mar.

RAFAEL FONT

PRINCIPAL

Valenta y profitosa ha sigut la curta serie de funcions que com á despedida 'ns acaba de donar la gran Vitaliani. En la primera d' ellas va tenir lloch la representació del hermós drama *Comme le foglie*, avuy un dels que mes entran á l' ánima del nostre públich. L' artista sens rival estigué á imponderable altura durant el transcurs de l' obra y particularment al final que digué ab una sinceritat y un art exquisit tals que semblava que li sortís el cor pels ulls. Deu li pagui els deliciosos moments de sana emoció que 'ns va fer passar, y que s' han repetit en las successivas vetllas.

L' estreno de *La Campana de la Almudaina* va cridar molta gent la nit del passat dimars. La senyora Vitaliani va esforcarse en donar lleure á la figura de la protagonista abocantli totas sas grans facultats al extrém de fatigars'hi. Els demés artistes van treballar á conciencia y la presentació escénica va ser cuidada á tot serho. Ab tot, el drama, artísticament no va re-ultar; la nova versió l' ha perjudicat en sa forma, y el llibre en sí resulta un desenterro.

El públich s' ho va pendre de bona manera, y l' autor va ser cridat á las taulas.

ROMEA

E diumenje al vespre vá posarse en escena un' obra póstuma de D. Pere Antón Torres, titulada: *La flor del camp*.

El Sr. Torres per haver viscut entregat al mangoneig polítich no pogué seguir l' evolució del teatro y 's quedá fatalmente endarrera. Algunas de sas obras, entre las quals cal citar *La Verge de la Roca, Un full de paper y La clau de casa*, en son temps tingueren exit; pero difícilment podia alcançarlo *La flor del camp*, per dos motius: primer per haver sigut posada avuy, y segón per ser inferior, pero molt inferior á las tres avans citadas.

Si, com es de creure, l' autor la guardava en cartera, feya molt bé. Els únichs que han fet mal, son els que s' han donat el cuidado d' exhumarla.

Per la nit de avuy está anunciat l' estreno del drama de 'n Pous y Pagés, titulat: *L' enemich*.

A pesar del seu títol esperém que 'l públich se li declararà amich.

CATALUNYA

Un' obra nova... ó millor dit un' obra vella remontada: *El Sr. de Barba Azul*. ¡Y que no 'n va fer poch de tró una trentena d' anys enrera, en l' época dels bufos, quan se presentava sense 'l títol de senyor, *Barba Azul* á secas!

Donchs, sens dupte per alló que diu l' adagi: «*Quien tuvo, retuvo*», encare avuy aquest vellot alegre, vestit y compost á la moda del día ha trobat las pessigollas al públich, fentlo riure ab las sevas bonas sortidas y alborotantlo ab els accents de la seva música engrescadora.

La lletra ha sigut refundida ab acert pel Sr. Granés; en cambi la música continua sent la mateixa que ab tan garbo, bon humor y frescura, vá escriure Offenbach, de qui bé podem dir, que dintre del género va guanyarse 'l títol de *inmortal*.

Altres compositors com á tals son considerats, sense mereixebo tant com ell.

La representació confada á las Srtas. Pérez y Palsu, á la Sra. Alba y als Srs. Cerbón, Martínez y Gordillo, sigué coronada per un éxit, molt superior al que acostuman obtenir moltas obras noves que s' estrenan.

També en el teatro sol ser veritat alló que diuen: «Val mes boig conegut, que sabí per coneixer.»

TÍVOLI.—CIRCO EQUÈSTRE

Entre 'ls nous artistes que han vingut á donar amenitat á las funcions d' aquest concorregut local, mereixen

UN ALCALDE D' ALTURA

—Mentres duri la meva interinitat ja me 'n cuidaré jo d' arreglar els llums: tot aixó estalviarém de fanaler.

LA TRANSFORMACIÓ D' ALÍ-XARAU

¡Oh moro, cómo degeneras!
¿Qué pensará 'l teu Aláh
si 'l gran Mahoma li explica
que t' has vestit de cristiá?

ser citats els Revelles dos barristas escérrichs que 's distingeixen per la seva agilitat y 'l seu humorisme.

Mr. Noblett es un transformista francés de mérit; qu' executa escenas molt xocants, com la del restaurant, y sab reproduhir caricatures de cantants y directors de orquesta y fesomías de jefes del Estat, reys y presidents de República.

Y per cert que quan se transforma en Mr. Loubet, el teatro s' ensorra al estrépit dels aplausos.

Fins en el Circo eqüestre s' han de posar en evidencia las inclinacions y simpatías polítiques del poble barceloní.

LICEO

Ja han sortit els anuncis y s' ha obert l' abono pera la temporada próxima que s' inaugurarà 'l día 14 del vinent novembre, ab l' estreno á Barcelona de *La damnazione di Faust*, del célebre Berlioz.

De tres obras mes s' anuncia també l' estreno: *Aclé*, lletra (en catalá) y música de 'n Manén; *Louise* de Charpentier, un dels grans éxits del Teatro Nacional de l' Opera Cómica de París y *Lorenza* del mestre Mascheroni.

L' autor de *Lorenza* es el director de orquesta contractat per l' empresa, la qual conta además ab en Bossa, en Goula Fité y en Lamotte de Grignan.

En l' elenco dels cantants hi figuran els següents: Primas donnas soprani dramáticas: la Berlendi y la Giudice; soprani lleugera: la Aleksandrowich; soprani líricas: la Bardi y la Michalska; mezzo soprani: la Dahlander, la Fabbri y la Mazzuchelli.—Primers tenors: l' Angioletti, en Bonci, en Dianni, en Mariacher, en Viñas y l' Iri-

barne.—Primers barítonos: en Blanchart, en De la Torre y en Tessari.—Primers baixos: en De Grazia y en Torres de Luna.

Y además els corresponents comprimiris de totes las cordas.

En Bernis:—¿Se aprueba?

Els flarmónichs de Barcelona:—Queda aprobado.

N. N. N.

¿FALTAN CONCEJALS, SEÑORES...?

Per ff, es veritat que s' acaba aixó d' anar malament y que aném en automóvil cap al regenerament;

Ara si qu' ha arribat la hora de veure clá y definit, que 'l porvenir que 'ns espera no es tan negre com la nit.

Quan se trobava anys enrera el poble desenganyat (que vol dir dugas vegadas enganyat y defraudat),

la opinió estava distreta, las forsas vivas morint; els elements sans, á casa; l' esperit públich, dormint.

Pro avuy tothem se belluga tan si es blanch com negre ó roig, y tanta bellugadissa fa goig, com hi ha món, fa goig!

Dona gust veure com creixen els esforsats campions que defensen causas justas (quan s' acostan eleccions).

Encoratja y reconforta contempla 't desinterés ab que s' arregla la Espanya en tabernas y cafés;

Plau molt en temps tan egoistas com 'ls d' avuy, veure algú que 'ls seus negocis descuyda per atendre als del comú;

Es una proba ben clara de que aném cap endavant, que pel nostre bé 's preocupin el tender y el comerciant;

No pot ser de cap manera que aném malament may més, haventhi, com hi han, personas que 's cuydan tant dels demés;

Per forsa hem d' anar bé, haventhi tants ciutadans servicials que volen fe 'l sacrifici de ferosos de concejals...!

Al mateix barri de casa y sense anar gayre lluny, quinze senyors se presentan, tots quinze en un cop de puny:

El fuster y el barberillo;
el sastre y el taberner;
el forner y el tocinaire;
el pellaire y l' adroguer;

Dos farmacéutichs y un metje, tres sabaters... y un bastaix, quinze, y entre tots capassos de fé aná 'l de dalt á baix.

No crech que pugan trobarse uns concejals mes *salus*, per ferosos, plegats els comptes y enviarnos á can Pistras

No sé en quins partits militan; no més sé qu' entre tots ells reuneixen mes rals que ciencia y mes panxas que cervells.

Els uns ab mesuras curtas y ab aliments de *castro*, ens netejan la butxaca y ens embrutan el pahidó'.

Els altres ab sas potingas ens espatllan, ja se sab,

OFICINA ELECTORAL

—Venia á veure si soch á las llistas...
 —Ara 'l buscarém al padró.
 —¿Al Padró? No m'hi trobaran pas: jo visch á la Barceloneta.

si 'ns curan el cap, l' estómach
 y si l' estómach, el cap.

El sastrer 'ns vesteix de llana
 (de la que 'ns sobra al clatell),
 el barbé 'ns afayta... 'ls quartos
 y el pellayre 'ns treu la pell.

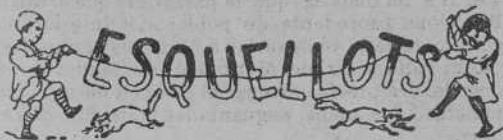
Si tenim la gran xaripa
 de que 'ls votin á tots junts,
 ja 'ns pot fé 'l fuster la caixa
 (pro la caixa de difunts.)

Y per no pagar l' enterro,
 si 'ns en aném al calaix,
 ja 'ns hi podrá portar gratis
 ab un grapat el bastaix...

Crech que ab tantas garantias,
 ningú 'ls negará 'l seu vot.

¿Faltan concejals, señores?
 ¿Qui s' embarca? ¿Qui va al Clot...?

PEP LLAUNÉ

Molt hermós, al fi obra de un verdader poeta, el discurs llegit per en Maragall en l' inauguració del curs acadèmic del *Ateneo barcelonés*.

No li escatimarem nosaltres els elogis que 's mereix y que tothom sens excepció li ha prodigat. Y fins fentnos nostra una expressió que té *quelcom* de acomodaticia, li dirém:

—¡Ah, Sr. Maragall! Si tots els regionalistas fossin com vosté!

Y encare que com vosté no fossin, perque no

abundan molt els homes dotats de una inteligencia tan serena com la seva, á lo menos l' entenguessin y fossin capassos de seguir las sevas inspiracions.

Pero, cá: en aixó no cal pensarhi ara ni per molt temps.

Podrá vosté cantar l' excelsitut, la poesia y 'l misteri de la paraula humana, y ells, en cambi, aquesta paraula la farán servir per tot lo baix y rastre en aquesta vida de miserias y concupiscencias. Per infamar al adversari y per donar xarol al amich. Per sostenir xarramecas de cel obert. Per fer gala de una presunció tan ridícula com empipadora.

Per lo tant, Sr. Maragall, si un altre dia es cridat á llegir un nou discurs, apliqui 'ls principis que va exposar als companys de causa, qu' en més de una ocasió han convertit las salas del Ateneo en sucursals de las tabernas, y no fassi ja llavoras l' elogi de la paraula davant dels qui tan mal ús solen ferne: més li valdrá fer l' elogi del mutisme.

El passat diumenje va esclatar un *petardo* en l' escala de una casa del carrer del Carme, en la qual precisament hi viu el *jefe* de policia Sr. Tressols.

No 's podrá queixar aquest funcionari de la correcció y 'l gust de complaure'l que demostran els *petardistas*.

En poch temps de *petardos* se n' han disparat no sé quants, y de *petardistas*, en cambi, no se n' ha descubert ni un.

¿Y qué han fet els *petardistas*? Portals'hi á domi-

PAYETS

—Desde demá deixo aquest *ganado*.

—¿Que has trobat un' altra feyna?

—Sí: el govern m' ha contractat per treballar aixó de las eleccions.

LAS PRIMERAS ALENADAS

El fret comença a treure 'l nas.

cili, facilitant al Sr. Tressols la manera de ser més afortunat.

Se dona per completament fracassada la coalició de la gent d'ordre, que no han pogut arribar ni tan sisquerra a la confecció de una candidatura.

Al últim s'han hagut de convèncer de que sense farina no 's pot fer pa... Qué dihém pá: ni una coca, ni un llonguet, ni una trista neula.

Qui més satisfet se mostra en vista de aquest fracás son els *perdigots*. Pero es perque no saben prou de aritmética.

Els elements de la coalició formen un cero.

Y un cero agregat a una suma no altera 'l resultat de la mateixa.

Tornant a la pretensió de la Societat de autors a cobrar drets de las obras de Calderón, Lope de Vega, Tirso de Molina, Moreto, Rojas y altres escriptors morts ja fa sigles, advertirém al clero que aquesta vegada ha badat.

El clero es qui devia reclamar aquests drets, per una rabó molt lógica.

—¿No 's tracta de autors difunts?—podían haver dit.—Donchs vingan las pessetas que 'ls hi corresponen y 'ls ho dirém de missas.

Mentida sembla que hejan deixat perdre aquesta oportunitat, ells que sempre fan uns ulls com unas taronjas.

Diumenje topada de trens en la línea de Zaragoza a Barcelona, pertanyent a la Companyia del Nort.

Si 'ls trens destrossats ab motiu de aquest accident en lloch de ser de mercancías haguessin sigut de passatjers, la catástrofe que hauria ocorregut

hauria deixat molt endarrera a la espantosa del Najarillo.

Causa del accident: el mal estat del material y la falta de coneixement del personal, que per més senyas era interí.

Ara no més falta que 'l país en mas'a envihi un telegrama de felicitació al ilustre Marqués de las Cincuillas, gran conceller de l'afortunada Companyia.

El Sr. Ros y Güell acaba de revelar-se pintor de verdadera empena. D'entre 'ls de las últimas forradas es dels que s'adelantan més; deixant enrera, pero molt enrera, las filas de la vulgaritat y l'impotencia.

Fruyt de un any de treball fructuós y sobre tot progressiu, es l'aplech de quadros que té exposats aquesta senmana a ca'n Parés.

L'Escala y Cadaqués, ab sas costas accidentadas, ab els magnífichs y fantástichs contrastos que ofereixen las ayguas del mar y las rocas que s'hi mirallan; la comarca gironina ab sos crepúsculs misteriosos; Breda ab sas aygua-molls y Banyolas ab son estany, li han proporcionat temas abundants y variats pera sorprendre y reproduhir to'a mena d'efectes sugestius de la Naturalesa, realzantlos ab la potencia del color y ab l'encís de la llum, y filtrant los, per dirho aixís, a través de son temperament, que 's revela tan fogós com do at de una ferma consistencia.

L'exhibició Ros y Güell es alguna cosa més que una esperansa: es la fànció de un éxit merescut.

Ja era hora.

Per fi s'ha disposat que 'ls passatjers que arriban a Barcelona procedents de pobles del interior, no signin molestats, obligantlos a obrir els equipatjes.

No hi valia venir de Montmeló, de Mollet ó de Moncada: era precís entregar el rebrech de mundos y maletas a las mans enguantadas dels Srs. carrauiners.

¿Quants cops, al efectuar-se aquestas engorrosas operacions, el passatjer se preguntava:—Si, realment entrés contrabando, y fes l'ullet a algú ¿volen dir que serían tan exigents ab mí?

¿Saben aquell edifici situat al extrém del Passeig de l'Aduana, enganxat a la reixa del Parch?

Donchs es un de tants d'entre 'ls procedents de la Exposició Universal de 1888, qu'está implorant assistencia.

Si no hi acnden a temps s'ensorrará.

No podrá dirse a lo menos que no sigui conse

EQUÍVOCH

—¿Qué vol aquest menut?

—Castanyas.

—Clávinhi un parell.

qüent ab la seva servitut. Ab motiu de la *Exposició* van construhirlo, y com alguns altres que tenen el mateix origen y 's troban en igual cas, ell sol, á la volta de 15 anys, constituheix una verdadera y positiva *exposició*.

Acompanyat pel Sr. Ferratjes y ab una carta recomentatoriá de 'n Villaverde, va presentarse á la Casa gran un senyor, aspirant á ferse cárrech de la Jefatura dels consums.

El Sr. Boladeres, pera quedar be ab els seus amos ja li hauria donada; pero s' hi va oposar el Sr. Marial, y trobá 'l camí obstruhit.

Y va fer bé 'l Sr. Marial. Perque mirin que voler *pasturar* pels consums de Barcelona nn senyor de Madrid que disposa de *Ferratjes* y de *Villa verde*, es ja l' extrem de la galofreria!

Perque no diguessin que 'l sardanista Cambó anava al Govern civil, donant peu á las corresponents murmuracions, succehi que 'l governador civil aná al domicili del sardanista Cambó.

Y naturalment, l' amistosa entrevista del representant de 'l *Tirano* y del *ferm company de causa*, ha sigut molt comentada.

No falta qui sospita que s' está urdint un plan per resoldre la qüestió regionalista, per medi de un casament, havent sigut considerat en Cambó, qu' encare está per mereixer y te fama de Tenorio, com una

especie de candidat á príncep ó á lo menos de *infant*.

En aquest cas ja no 's tractaria de las eleccions, sino de una *elecció*.

La Societat Central de professors de orquesta de Madrid, s' ha negat á consentir que un professor de violí formi part de l' orquesta del teatro Lírich.

Y no perque 'l tal professor sigui inepte: al contrari, 'n sab molt de tocar. No 'l vol admetre senzi llament perque es un negre.

¡Vaya un' aberració! Més incompreensible ab els músichs que ab qualeevol altre art ú ofici!

De notas blancas y negras se compón una partitura, y de la barreja de las blancas y de las negras ne surt l' armonia.

S' ha notat que á l' Audiencia, sobre tot en els días en que s' hi efectnan vistas que cridan públich, solen desapareixer els rellotjes y porta-monedas de las butxacas dels que badan.

¡Qué aixó succeheixi á la Casa de la Justicia!...

Pero 'ls nostres ratoners son molt aplicats y acuden á fer aquesta mena de oposicions facultativas, allá hont millor poden ser apreciats els seus mérits professionals.

Aprenen á saltar la barrera, sense que ningú ho vegi.

LAS COSAS, CLARAS

—Si vols ésser concejal lliure de complicacions,

déixat d' historias y qüentos: aquí tens las condiciones.

Y en aquest cas la barrera es la banqueta dels acusats.

Tota la premsa de París parla del divorci de la eminent actriu Madame Réjane.

El marit de aquesta estrella de primera magnitud del art dramàtic no era altre, que 'l director del teatro hont ella treballa, y ahont á pesar del divorci, continuarà treballant fins que acabi la contracta.

Vels'hi aquí una situació ben dramática. Y sent real com es, ¡qué bé deu haverla interpretada l' insuperable actriu, que tant admirablement interpreta las que son una ficció!

Sospito que fins el mateix marit de la divorciada, sentiria ganas de aplaudirla!

Un parroquíá s' enfada ab el seu farmacéutich. —Trescentas pessetas per haverme tret el solitari... Aixó es un abús... una explotació iníqua.

—Pero home, sosseguis y reflexioni. Recordi que 'l cuch que li vaig treure tenia més de siscents metros, de modo qu' encare no li surt á mitja pesseta 'l metro... casi de franch.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN EL PENULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª — *Ca-mi-lla.*
- 2.ª Id. 2.ª — *Es-ca-ro-la.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS. — *La festa del barri.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH. — *Llombart.*
- 5.ª CONVERSA. — *Ivo.*
- 6.ª GEROGLÍFICH. — *Per muscols un vivé.*

XARADAS

I

Est molt alta y ben formada y de la primera-quarta ets bastant segona-prima, puig per serho tres te falta.

T' has fet una gran parroquia, porque quart-quarta vegada es la que prima-segona no 'ls ensenyis quan te pagan.

Aixó es clá, als homes engresca: y aquests gracia estudiada, es el girada-segona.

ab que 'ls parroquians enganxas. No es estrany, donchs, que ab tan garbo y sent la Total mes guapa, siguis la mes hu-darrera y la més privilegiada.

JOANET DE GRACIA

II

Musical es la primera, la dos girada es metall, vegetal es la tercera, una vocal la darrera y nom de dona 'l total.

ENRICH DOMÉNECH

ANAGRAMA

Una total de pollets piupiuejant agrupats constantment acompanyats

¿PLEGUÉM?

Dona uns concerts superfins, hont hi ha bastant qu' escoltar, pero 'l públich, fent el ronsa: ¡no hi vol anar!

de la tot, arraulidets esperan el dols calor del sol que tot just naixent magestuós allá en Orient els hi envía raigs d' amor. Bequejan pinsant llevors que caygudas de la espiga la previsorora formiga dú al graner dels seus amors. Sa mareta ab gelosia se 'ls enmena cloquejant y ab inconsciencia pintant trossos d' hermosa poesia.

J. COSTA Y POMÉS

TRENCA-CLOSCAS

JAUME GENÉS Y CELSON
MARINO MALGRAT

Formar ab aquestas llettras degudament combinadas el títol de dos dramas catalans y el nom y apellido de son autor.

UN MÚSICH RETIRAT

GEROGLÍFICH

X I
ODOL
C
TOR

JOAN CATAU

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Almanach

de LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERA L' ANY 1904

*El mes popular. El mes artistich. El mes literari. El mes espléndit
dels que 's publican á Espanya*

✂ SORTIRÁ AVIAT ✂

Don Juan Tenorio

DRAMA DE

JOSÉ ZORRILLA

Ptas. 2

El Nuevo Tenorio

DRAMA DE

J. M. Bartrina y R. Arús

Ptas. 2

Pronto saldrá

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

Precio: Ptas. 1'50, rústica. * Ptas. 2, encuadernado. * Ptas 3, en piel.

La Esquella de la Torratxa

del próxim divendres

día 30

SERÁ DEDICADA

A LA

TRADICIONAL FESTA

DELS MORTS

¡¡10 CÉNTIMS!!

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA GITANETA

Arrossegant mandrosa sa figura pels voltants del mercat de Sant Antoni, es l'obsessió constant del pobre *gura* que may l'ha pogut veure, ni en pintura, y l'empayta sovint, fet un dimoni.

No es l'antiga gitana del *atraco*, ni del etern *cambiasso* de la *pela* que ab el seu *churumbel* moreno y maco, proporciona al payet menjá y tabaco quan l'*esquilar* no dona per *mistela*.

No es la gitana proverbial que un día se parava davant d'algun bon mossò, y al extendre la mà ab salamería exclamava á tothom la lletanía:
—*¡Quieres que te la higa, saleroso!*

La gitana d'avuy treu las pessetas *honradament* y flant á sas paraulas; y adinera mitjóns y samarretas, camisas, mocadors, puntas y betas que acaparan els *Tonis* y las *Paulas*.

La tela al bras, y als dits la mitja cana, ha après dels botiguers las diabluras, y ha après també de la estulticia humana que dona més vendre cotó per llana que anar pel mon dihent bonaventuras.